

Nikolina Katić*

Presumpcija nevinosti kao jedno od temeljnih načela poštenog suđenja u kaznenom postupku

Sadržaj

1. Uvod

2. Nevin dok se ne dokaže suprotno – načela i standardi iz prakse Europskog suda za ljudska prava

3. Praksa Europskog suda za ljudska prava u pogledu presumpcije nevinosti u odnosu na Republiku Hrvatsku

4. Praksa sudova u Hrvatskoj i regiji u pogledu presumpcije nevinosti

4.1. *Praksa Ustavnog suda Republike Hrvatske*

4.2. *Praksa Vrhovnog suda Republike Hrvatske*

4.3. *Praksa sudova u regiji*

5. Zaključak

1. Uvod

„Svatko je nedužan i nitko ga ne može smatrati krivim za kazneno djelo dok mu se pravomoćnom sudskom presudom ne utvrdi krivnja“. Navedena presumpcija nevinosti, ovako kako je ovdje navedena, definirana je u čl. 28 Ustava Republike Hrvatske. Ona predstavlja jedno od osnovnih postulata kaznenog prava, kako u zemljama kontinentalno-europskog pravnog kruga tako i u zemljama *common law*-a.

Konvencija za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (Konvencija) u čl. 6 st. 2 također navodi presumpciju nevinosti kao zasebno pravo, čime ju svrstava u jedno od osnovnih oblika prava na pošteno suđenje. Europski sud za ljudska prava u Strasbourgu (Sud) u svojoj je bogatoj sudskoj praksi u više navrata definirao značenje te presumpcije u pojedinim slučajevima i definirao načelo koje iz nje proizlazi. Sud je u svojoj praksi presumpciji nevinosti dao veliko značenje za samo poštivanje prava na pošteno suđenje, te ju smatra jednom od temeljnih pretpostavki za pošteno suđenje u kaznenom postupku. Obveza poštivanja presumpcije nevinosti od strane svih sudionika kaznenog postupka (tužitelja, sudaca, pa i obrane) ali i svekolike javnosti, gdje posebnu ulogu igraju javni mediji, postoji prema praksi Suda zasebno, te je moguće da Sud

* Autorica je pomoćnica zastupnice Republike Hrvatske pred Europskim sudom za ljudska prava.

utvrdi povredu načela presumpcije nevinosti iako je kazneni postupak kao cjelinu proglasio poštenim i u skladu s konvencijskim standardima.¹

Gledano kroz povijest, načelo presumpcije nevinosti postojalo je još u rimskom pravu. Međutim, u suvremenom obliku, onako kako ju mi danas poznajemo, definirana je kroz iskaz lorda Campbella 1856. godine, na suđenju Williamu Palmeru. Izlažući predmet pred porotom lord Campbell je rekao: „*Nemojte ga osuditi na temelju sumnje, čak i jake sumnje. U vašem umu mora postojati jako uvjerenje u njegovu krivnju za ovaj zločin, i ako imate ikakvu razumnu sumnju oko njegove krivnje, morate tu sumnju tretirati kao njegovu korist i osloboditi ga*“.²

Iz navedenog citata možemo vidjeti kako je načelo „*da je svatko nevin dok mu se pravomoćnom sudskom presudom ne dokaže krivnja*“ usko vezano uz načelo da krivnja u kaznenom postupku mora biti dokazana „*izvan svake razumne sumnje*“, te se navedena načela upotpunjuju kako bi osigurala pošteno suđenje u kaznenom postupku prema najvišim standardima zaštite ljudskih prava okrivljenika i obrane.

No, poštuje li se navedeno načelo zaista u praksi? Nismo li svakodnevno izloženi natpisima u javnim medijima koji ukazuju na krivnju pojedinaca protiv kojih je tek podignuta optužnica, ili protiv kojih je tek otvorena istraga? Postupaju li u skladu s navedenom maksimumom pravosudni dužnosnici, tužitelji, policijski djelatnici, ali i političari i druge javne ličnosti kada u javnosti komentiraju i daju osobne sudove o kaznenim postupcima koji su u tijeku i njihovim sudionicima?

U ovom radu ću obraditi ovu temu kroz odgovore na gore postavljena pitanja koja se kriju u dosadašnjoj praksi Suda, te ću kroz prikaze pojedinih predmeta o kojima je odlučivao Sud prikazati načela i standarde koje je on postavio, a koji čine temelj pravičnog suđenja u kaznenim postupcima.

2. Nevin dok se ne dokaže suprotno – načela i standardi iz prakse Europskog suda za ljudska prava

Sud je u presudi u predmetu *Barberá, Messegué i Jabardo protiv Španjolske*³ definirao standard prava na presumpciju nevinosti kao : „*zahtjev članovima suda da kad provode svoje dužnosti i obavljaju svoj posao ne polaze od pretpostavke da je optuženik počinio kazneno djelo za koje je okrivljen; teret dokazivanja je na tužiteljstvu, a svaka sumnja trebala bi biti tumačena u korist okrivljenika. Isto tako (Sud smatra) da je na tužiteljstvu da informira okrivljenog o predmetu optužbe koja mu se stavlja na teret, kako bi Sud prema njoj mogao pripremiti svoju obranu, te je na tužiteljstvu da prezentira dokaze koji su dovoljni da bi ga se osudilo*“.

Ovako definirano pravo na presumpciju nevinosti iz čl. 6 st. 2 Konvencije zapravo znači da je na tužiteljstvu (a ne na sudu) da dokaže optužbu koju okrivljeniku stavlja na teret, a na sudu je da u okviru prezentiranih dokaza odluči o krivnji. Pri tom sud uvijek mora imati na umu i načelo *in*

¹ Harris/O'Boyle/Warbrick, *Law of the European Convention on Human Rights; Article 6(2): The Right to be Presumed Innocent in Criminal Cases*, Oxford, 2. izdanje 2009, s. 299.

² The Presumption of Innocence in Criminal Cases, *Yale Law Journal*, 6/1897, s. 192.

³ *Barberá, Messegué i Jabardo protiv Španjolske*, br. 10590/83, presuda od 06. 12. 1988, dostupno na: <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22fulltext%22:%5B%22barbera%22%2C%22itemid%22:%5B%22001-57429%22%5D%7D>, očitavanje: 02. 03. 2019.

dubio pro reo, koje u suštini predstavlja presumpciju nevinosti. Pretpostavka ili presumpcija nevinosti prema praksi Suda pravo je koje se odnosi na osobu protiv koje je podnesena kaznena prijava (*criminal charge*). Ono, dakle, nije primjenjivo na osobe protiv kojih nije podignuta kaznena prijava, a koje recimo čekaju deportaciju ili ekstradiciju drugoj državi te se za to vrijeme nalaze u pritvoru.⁴ Također, navedeno pravo se ne odnosi na osobe za koje se sumnja da su počinile kazneno djelo, ali protiv kojih nikakva službena prijava nije podnesena.⁵

Presumpcija nevinosti proteže se i na fazu prije kaznenog postupka, dakle na fazu istrage i predistražnog postupka te se odnosi i na fazu nakon donošenja presude u kaznenom postupku, povodom žalbi i izvanrednih pravnih lijekova. Dakle, *pravo* na presumpciju nevinosti okrivljenik ima tijekom cijelog kaznenog postupka, onako kako tu cjelinu tretira Sud, sukladno svojoj praksi u okviru čl. 6 Konvencije. Pri tome, sam ishod kaznenog postupka nije od važnosti za utvrđivanje da li je tijekom trajanja kaznenog postupka povrijeđen okrivljenikovo pravo na presumpciju nevinosti. Stoga, istražne radnje kao što su uzimanje otisaka prstiju, uzoraka krvi ili DNA, pretrage stana i prostorija, te drugo izuzimanje potencijalnog dokaznog materijala od osumnjičenika ne predstavljaju povredu prava na presumpciju nevinosti.⁶ Međutim, osuda u kaznenom postupku koja se temelji isključivo na činjenici da se okrivljenik tijekom cijelog postupka branio šutnjom može dovesti do povrede prava na presumpciju nevinosti, ali i do povrede prava na zabranu samoinkriminacije, kako je Sud već utvrdio u svojoj praksi.⁷ Iako nije posebno spomenuto u čl. 6 Konvencije, pravo na šutnju i povlastica protiv samoinkriminiranja općenito su priznati međunarodni standardi te su u samom središtu pojma poštenog postupka iz čl. 6 Konvencije. Time što optuženika štite od nepropisne prisile vlasti, ovi imuniteti pomažu izbjeći pogrešno dijeljenje pravde te olakšavaju ostvarenje ciljeva iz čl. 6 Konvencije.⁸

Veza između prava okrivljenika da sam sebe ne inkriminira i prava na presumpciju nevinosti vrlo je uska. Sud se navedenom vezom bavio u nekoliko slučajeva, od kojih je najpoznatiji predmet *Murray (John) protiv Ujedinjenog Kraljevstva*⁹. U ovom predmetu Sud nije utvrdio povredu prava na pravično suđenje, pa tako ni u dijelu koji se odnosi na pravo na presumpciju nevinosti zbog činjenice da je domaći sud podnositelja pravomoćno proglasio krivim u kaznenom postupku u kojem se podnositelj branio šutnjom i nije iznosio svoju obranu. Ključno je bilo to što je domaći sud do takvog zaključka o krivnji podnositelja došao na temelju svih drugih dokaza

⁴ *X protiv Austrije*, br. 1918/63, odluka o nedopuštenosti od 18. 12. 1963, dostupno na: <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22fulltext%22:%5B%221918/63%22%2C%22itemid%22:%5B%22001-2964%22%5D%7D>, očitavanje: 02. 03. 2019.

⁵ *Adolf protiv Austrije*, br. 8269/78, presuda od 26. 03. 1982, dostupno na: <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22fulltext%22:%5B%22adolfo%20v%20austria%22%2C%22itemid%22:%5B%22001-57417%22%5D%7D>, očitavanje: 05. 03. 2019.

⁶ *Tirado Ortiz i Lozano Martin protiv Španjolske*, br. 43486/98, odluka od 15. 06. 1999, dostupno na: <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22fulltext%22:%5B%2243486/98%22%2C%22itemid%22:%5B%22001-5635%22%5D%7D>, očitavanje: 05. 03. 2019.

⁷ *Heany i McGuinness protiv Irske*, br. 34720/97, presuda od 21. 12. 2000, dostupno na: <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22fulltext%22:%5B%22Heany%22%2C%22itemid%22:%5B%22002-5870%22%5D%7D>, očitavanje: 07. 03. 2019.

⁸ Usp. Vodič kroz čl. 6 Konvencije o ljudskim pravima i temeljnim slobodama, s. 23, dostupno na: https://www.echr.coe.int/Documents/Guide_Art_6_criminal_HRV.pdf, očitavanje: 07. 03. 2019.

⁹ *Murray (John) protiv UK*, br. 18731/91, presuda Velikog vijeća od 08. 02. 1996, dostupno na: <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22fulltext%22:%5B%22murray%20john%22%2C%22itemid%22:%5B%22001-57980%22%5D%7D>, očitavanje: 11. 03. 2019.

koji su prezentirani sudu, te je u sklopu, tako provedenog dokaznog postupka, tumačio podnositeljevu (odnosno okrivljenikovu) šutnju i vagao je zajedno sa drugim dokazima. Sud je zaključio kako je takvo postupanje domaćeg suda „jedino logično“ i kako je „odraz zdravog razuma“ jer podnositeljeva šutnja nije bila jedini niti odlučujući dokaz protiv njega već jedan od dokaza koje je domaći sud tumačio zajedno sa drugim dokazima.

Osim navedenih prava koje okrivljenik u okviru prava na presumpciju nevinosti uživa tijekom trajanja kaznenog postupka, presumpcija nevinosti štiti i pojedince nakon provedenog kaznenog postupka, koji su oslobođeni optužbe za kazneno djelo ili za koje se kazneni postupak obustavlja bez odluke o krivnji. Ona ih štiti od toga *da javni dužnosnici i vlasti prema njima postupaju kao da su zapravo krivi za djelo za koje su optuženi*. Bez zaštite kojom se osigurava poštovanje oslobađajuće presude ili odluke o obustavi u svakom drugom postupku, postoji opasnost da bi jamstva iz čl. 6 st. 2 mogla postati teorijska i iluzorna. Ono što se također dovodi u pitanje nakon završetka kaznenog postupka jest ugled osobe te način na koji javnost doživljava tu osobu.¹⁰

U tom segmentu, od presudne važnosti za sliku okrivljenika koja se u javnosti prezentira za vrijeme trajanja kaznenog postupak, ali i nakon njegovog okončanja imaju novinari i mediji koji prate suđenja. U odlučivanju jesu li i u kojem segmentu okrivljeniku povrijeđena prava iz čl. 6 Konvencije, posebno pravo na presumpciju nevinosti, zbog objava u medijima, Sud je u obzir uzeo i pravo javnosti da bude informirana, posebno o slučajevima koji su od javnog interesa. U takvim su predmetima oštri komentari u tisku gotovo neizbježni te se oni do neke mjere mogu tolerirati i ne smatraju se povredom presumpcije nevinosti. Sud je u svojoj praksi već zauzeo stajalište da primjerice objavljivanje slika uhićenika u medijima ne predstavlja povredu presumpcije nevinosti.¹¹

Međutim, kada se pređe ta granica između objavljivanja informacija koje su u javnom interesu i prava okrivljenika na presumpciju nevinosti, dolazi do povrede Konvencije. Atmosfera koju stvore mediji može utjecati na percepciju okrivljenika pred porotom i sucima, jer su oni jednako podložni takvom utjecaju kao i bilo tko drugi. Sve može štetno utjecati na pravičnost kaznenog postupka i poštivanje standarda prava na pošteno suđenje. Pri tome, subjektivan dojam okrivljenika da su sud ili porota „unaprijed odlučili o njegovoj krivnji“ na temelju natpisa u tisku i medijima nije dovoljan. Mora postojati objektivna, dokaziva okolnost da je okrivljeniku zbog takvog utjecaja narušeno pravo na presumpciju nevinosti.¹²

¹⁰ *Allen protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, br. 25424/09, presuda Velikog vijeća od 12. 07. 2013, dostupno na: <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22itemid%22:%5B%22001-122859%22%5D%7D>, očitavanje: 11. 03. 2019.

¹¹ *Y.B. i drugi protiv Turske*, br. 48173/99 48319/99, presuda od 28. 10. 2010, dostupno na: <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22dmdocnumber%22:%5B%22706495%22%5D%2C%22itemid%22:%5B%22001-67264%22%5D%7D>, očitavanje: 11. 03. 2019.

¹² Primjerice *Adam Włoch protiv Poljske*, br. 27785/95, odluka od 30. 03. 2000, dostupno na: <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22itemid%22:%5B%22001-5170%22%5D%7D> ili *Mustafa Kamal MUSTAFA (ABU HAMZA) (No. 1) protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, br. 31411/07, odluka od 18. 01. 2011, dostupno na: <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22itemid%22:%5B%22001-103112%22%5D%7D>, očitavanje: 15. 03. 2019.

3. Praksa Europskog suda za ljudska prava u pogledu presumpcije nevinosti u odnosu na Republiku Hrvatsku

Prvi predmet u odnosu na Republiku Hrvatsku u kojem je Sud odlučivao o povredi prava na presumpciju nevinosti bio je predmet *Peša protiv Hrvatske*.¹³ Podnositelj zahtjeva, Robert Peša, bio je jedan od potpredsjednika Hrvatskog fonda za privatizaciju, državne agencije nadležne za privatizaciju sve imovine u državnom vlasništvu. U lipnju 2007. godine podnositelj je uhićen pod sumnjom da je primao mito te mu je određen pritvor u kojemu je bio sve do ožujka 2009. godine. Akcija Ureda za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminaliteta (USKOK) u kojoj su uhićeni podnositelj ali i drugi potpredsjednici Hrvatskog fonda za privatizaciju, kao i neki poduzetnici, imala je kodni naziv „Maestro“.

Dan nakon uhićenja podnositelja zahtjeva jedne dnevne novine objavile su veliki članak pod naslovom „Mito u HFP-u: 6 uhićenih“. U navedenom članku citirane su izjave visokih državnih i pravosudnih dužnosnika, točnije premijera, predsjednika države, glavnog ravnatelja policije i glavnog državnog odvjetnika koji su govorili o tome kako su uhićenici (a među njima i podnositelj) tražili i primali mito u iznosu od 50.000 EUR kako bi „namjestili poslove kupnje imovine HFP-a“ te kako su „uzeli milijune eura“. Tadašnji hrvatski premijer izjavio je kako „U Fondu za privatizaciju posrijedi je bio organizirani kriminal“, a tadašnji predsjednik države izjavio je (u svjetlu kodnog naziva akcije): „Istraga o korupciji će se proširiti i na druge institucije, nije dovoljno riješiti samo Hrvatski fond za privatizaciju. On je centar korupcije, no kao hobotnica proširen je dalje. Akcije Maestro samo je jedan pravac djelovanja, a bit će ih više. Melodija se zna i uštimava, a i partitura je zadana. Tri tenora dobit će orkestar“. Podnositelj je smatrao kako mu je zbog takvih izjava u javnosti u trenutku kada je on bio tek uhićenik, dakle kada je protiv njega bila tek osnovana sumnja da je počinio kaznena djela primanja mita, povrijeđeno pravo na presumpciju nevinosti. Podnositelj je zbog toga zahtjev Sudu podnio prije okončanja domaćeg kaznenog postupka.

Odlučujući o ovom zahtjevu podnositelja Sud je prije svega istaknuo kako su sporne izjave na koje se poziva podnositelj izjavili visoki državni i pravosudni dužnosnici, da su objavljene u novinama sa velikom nakladom te tako postale dostupne širokoj javnosti. Nadalje, Sud je primijetio da izjave koje su dane mogu imati utjecaj na percepciju okrivljenika (tada tek uhićenika) te da se mogu smatrati izjavama koje su usko vezane uz kazneni postupak protiv podnositelja. Iako podnositelj u navedenim izjavama nije poimence naveden, jasno je da su se izjave odnosile (i) na njega, jer su bila uhićena sva tri potpredsjednika Fonda, pod istim optužbama za primanje mita. Sud je nadalje primijetio kako su navedena istraga i kazneni postupak bili od javnog interesa, s obzirom na funkciju koju je obavljao podnositelj i optužbe koje su ga teretile da je kao državni dužnosnik primao mito za obavljanje određenih radnji i privilegiranje određenih poduzetnika u kupoprodaji državne imovine. Međutim, Sud je istaknuo kako i takve informacije koje su od javnog interesa trebaju biti prezentirane javnosti uz svu diskreciju i oprez, kako ne bi narušile pravo okrivljenika na presumpciju nevinosti i na taj način ugrozile poštenost kaznenog postupka.

¹³ *Peša protiv Hrvatske*, br. 40523/08, presuda od 08. 04. 2010, dostupno na: https://uredzastupnika.gov.hr/UserDocImages/arhiva/PESA_.pdf, očitavanje: 15. 03. 2019.

Sud je posebno naglasio kako je vrlo važno da državni i pravosudni dužnosnici i druge istaknute javne osobe biraju riječi kada daju izjave o krivnji neke osobe prije pravomoćne sudske presude. U svojoj ocjeni spornih izjava Sud je naveo kako one nisu bile ograničene na to da opišu status postupka koji je bio u tijeku ili „stanje sumnje“ protiv podnositelja zahtjeva, nego su bile iznošene kao utvrđena činjenica, bez ikakve zadržke glede toga jesu li osumnjičeni počinili radnju uzimanja mita, radi čega je podnositelj bio uhićen. Sud je stoga zaključio kako su naveden izjave *povrijedile* podnositeljevo pravo na presumpciju nevinosti iz čl. 6 st. 2 Konvencije.

Drugi zanimljiv predmet koje se odnosi na konvencijsko pravo iz čl. 6 st. 2 Konvencije je predmet *Perica Oreb protiv Hrvatske*.¹⁴ Ovaj je predmet iznimno zanimljiv jer se u njemu Sud bavio pitanjem je li izričaj obrazloženja rješenja o produljivanju pritvora podnositelju povrijedio njegovo pravo na presumpciju nevinosti u tom kaznenom postupku. Točnije, može li se smatrati da je zbog načina na koji je sudac pisao obrazloženja rješenja o produljenju pritvora podnositelju za vrijeme trajanja kaznenog postupka protiv njega, podnositelju povrijeđeno pravo na presumpciju nevinosti.

Podnositelj je uhićen i protiv njega i još sedamnaestero osoba otvorena je istraga zbog udruživanja radi raspačavanja heroina i kokaina u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini u razdoblju između 10. siječnja i 30. srpnja 2008. Podnositelj je donio odluku da će se tijekom kaznenog postupka koji se protiv njega vodi braniti šutnjom. Tijekom postupka sud je zatražio izvadak iz kaznene evidencije za sve okrivljenike, pa tako i za podnositelja. Prema navedenom izvatku podnositelj nije bio prethodno osuđivan za niti jedno kazneno djelo. Međutim, tijekom gore navedenog kaznenog postupka protiv podnositelja je otvorena još jedna istraga za isto kazneno djelo te je i u tom kaznenom postupku protiv podnositelja podignuta optužnica.

Podnositelju je tijekom kaznenog postupka bio određen pritvor zbog opasnosti od bijega, opasnosti od ponavljanja kaznenog djela i težine optužbi. U rješenju o produljivanju pritvora sudac je naveo sljedeće: „*S obzirom na razinu kaznene aktivnosti za koju su okrivljenici optuženi, odnosno, bili su uključeni u prodaju nelegalnih droga tijekom dugog vremenskog razdoblja, i s obzirom na odlučnost i upornost pokazane u počinjenju djela, činjenica da okrivljenici (...) Perica Oreb (...) su već optuživani zbog kaznenih djela i gotovo nijedan okrivljenik nema sredstva za život, sve navedeno upućuje na to da postoji opasnost da će okrivljenici ponoviti kazneno djelo (...). Način na koji su kaznena djela počinjena, tako da su se okrivljenici organizirali u skupinu, i količina nelegalnih tvari čija prodaja može ugroziti zdravlje velikog broja ljudi čine teške okolnosti (...).*“ Sličan izričaj ponovljen je u gotovo svim rješenjima u kojima je podnositelju produljen pritvor tijekom trajanja kaznenog postupka.

Podnositelj je podnio zahtjev Sudu u kojem je između ostalog tvrdio, da su domaći sudovi povrijedili pretpostavku nevinosti jer su u svojim rješenjima kojima nalažu i produljuju njegov pritvor opetovano izjavljivali da su se okrivljenici bavili prodajom nelegalnih droga, pokazujući upornost i odlučnost u počinjenju kaznenog djela. Nadalje, nacionalni sudovi opetovano su navodili da je postojao rizik od ponavljanja kaznenih djela jer je već bio osuđivan zbog istog kaznenog djela. Međutim, protiv njega nije postojala pravomoćna presuda. Važnim čimbenikom

¹⁴ *Perica Oreb protiv Hrvatske*, br. 20824/09, presuda od 31. 10. 2013, dostupno na: <https://uredzastupnika.gov.hr/UserDocsImages/arhiva/OREB%20PERICA.%20presuda.pdf>, očitavanje: 15. 03. 2019.

prilikom procjene rizika od ponavljanja kaznenog djela nacionalni sudovi smatrali su činjenicu da su protiv njega u tijeku bila još dva kaznena postupka, implicirajući time njegovu krivnju za kaznena djela koja su bila predmetom tih dvaju kaznenih postupaka.

Odlučujući u ovom predmetu Sud je podsjetio kako pravo pojedinca na presumpciju nevinosti postoji tijekom cijelog trajanja kaznenog postupka i odnosi se na postupak u cijelosti, bez obzira na njegov konačni ishod. Činjenica da je podnositelj u domaćem kaznenom postupku proglašen krivim, nema utjecaja na njegovu presumpciju nevinosti koja je morala biti održana tijekom cijelog postupka, već eventualno može imati utjecaja u naknadnom postupku ili u postupku određivanja kazne. Sud je primijetio kako su se u tekstovima svojih rješenja domaći sudovi pozivali se na optužnicu (u drugom, paralelnom kaznenom postupku), navodeći da postoji osnovana sumnja da je podnositelj zahtjeva počinio kaznena djela u pitanju. Stoga su se samo pozivali na optužbe podignute protiv njega. U tom pogledu tekst njihovih odluka nije prerastao u proglašavanje podnositelja krivim za kaznena djela koja su mu stavljena na teret, protivno zahtjevima pretpostavke nevinosti iz čl. 6 st. 2 Konvencije.

Međutim, što se tiče ponovljenih izjava nacionalnih sudova o tome da je postojao rizik da bi podnositelj zahtjeva mogao ponoviti kazneno djelo jer je već bio osuđen za slična kaznena djela, Sud primjećuje da se pritvor tijekom cijelog kaznenog postupka protiv podnositelja zahtjeva produljivao, *inter alia*, na osnovi toga što je već osuđen za slična kaznena djela. Nacionalni sudovi u nekim svojim rješenjima nisu uputili ni na kakvu specifičnu pravomoćnu presudu kojom je podnositelj zahtjeva proglašen krivim ili ni na koji specifični kazneni postupak protiv njega. U ostalim rješenjima, prilikom odlučivanja postoji li rizik da bi podnositelj zahtjeva mogao ponoviti kazneno djelo, oslanjali su se na činjenicu da su u tijeku paralelni kazneni postupci.

Iako je Sud u svojoj odluci u ovom predmetu smatrao da čl. 6 st. 2 Konvencije nikako nije sprečavao nadležna tijela da se pozovu na postojeću osudu podnositelja zahtjeva kad pitanje njegove krivnje nije bio konačno utvrđeno, ipak je smatrao da je bilo kakvo upućivanje na presudu koja još nije postala pravomoćna trebalo biti izvedeno diskretno i suzdržano, kako to zahtijeva poštivanje pretpostavke nevinosti. S tim u vezi Sud je smatrao da se kao razlog određivanja pritvora na osnovi toga što je netko prethodno osuđivan može uzeti samo formalno utvrđenje prethodnog kaznenog djela, odnosno pravomoćna presuda. Razmatrati samu činjenicu da postoje drugi, zasebni i još nezavršeni kazneni postupci protiv podnositelja kao osudu, neizbježno bi upućivalo na to da je ta osoba kriva za kazneno djelo koje je predmetom tih postupaka. Slijedom navedenog, Sud je utvrdio kako su nacionalni sudovi u ovom predmetu takvim postupanjem i stavom povrijedili podnositeljevo pravo na presumpciju nevinosti iz čl. 6 st. 2 Konvencije.

Naposljetku, Sud se povredom prava na presumpciju nevinosti bavio i u predmetu *Ringwald protiv Hrvatske*¹⁵, u kojem je donio odluku o nedopuštenosti zahtjeva. Zahtjev Sudu u navedenom predmetu podnijeli su podnositelji Stjepan Ringwald i njegova majka Vanja

¹⁵ *Ringwald protiv Hrvatske*, br. 14590/15 25405/15, odluka od 22. 01. 2019, dostupno na: <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22fulltext%22:%5B%22ringwald%22%2C%22itemid%22:%5B%22001-191136%22%5D%7D>, očitavanje: 15. 03. 2019.

Ringwald tvrdeći da im je zbog izjava koje je dala policija u prilogu na nacionalnoj televiziji bilo povrijeđeno pravo na presumpciju nevinosti iz čl. 6 st. 2 Konvencije.

Naime, protiv podnositelja postojala je osnovana sumnja da se bave preprodajom opojne droge te je stoga otvorena istraga u kojoj je naloženo provođenje posebnih istražnih radnji tajnog praćenja i snimanja. Policijski službenik izjavio je kako je podnositelj prethodno, 2004. godine, osuđen u Francuskoj za posjedovanje 21 kg droge hašiš, kako hrvatski Kazneni zakon propisuje za kazneno djelo zbog kojeg su podnositelji uhićeni minimalno pet godina kazne zatvora te kako se podnositelji ovaj puta „neće izvuci“.

Podnositelji su i tijekom domaćeg postupka isticali kako su navedene izjave povrijedile njihovo pravo na presumpciju nevinosti, te u žalbama na odluke u prvostupanjskom postupku. Vrhovni sud Republike Hrvatske odlučio je (povodom jedne takve žalbe) da se izjave policije mogu smatrati takvima da su povrijedile pravo podnositelja na presumpciju nevinosti, međutim kako iste nisu ni na koji način utjecale na kazneni postupak protiv podnositelja.

Odlučujući o ovom predmetu Sud je istaknuo kako se navedena odluka Vrhovnog suda mora smatrati svojevrsnim priznanjem povrede prava na presumpciju nevinosti tužene države te kako je podnositelj imao na raspolaganju daljnjih učinkovitih domaćih pravnih sredstava za zaštitu svojih prava. Konkretnije, podnositelj je nakon te odluke Vrhovnog suda mogao pokrenuti parnični postupak za naknadu štete te tražiti kompenzaciju za utvrđenu povredu svog prava, što je on propustio učiniti. Umjesto toga, podnositelj je podnio ustavnu tužbu Ustavnom sudu Republike Hrvatske, tražeći od tog suda *de facto* isto što je u žalbi tražio i od Vrhovnog suda. Slijedom navedenog, Sud je odlučio zahtjev podnositelja proglasiti nedopuštenim na temelju čl. 35 Konvencije zbog neiscrpljivanja domaćih pravnih sredstava.

4. Praksa sudova u Hrvatskoj i regiji u pogledu presumpcije nevinosti

4.1. Praksa Ustavnog suda Republike Hrvatske

Do presude Suda u gore citiranom predmetu *Peša protiv Hrvatske*, Ustavni sud Republike Hrvatske nije odlučivao o povredi prava na presumpciju nevinosti kao zasebnom pravu okrivljenika, prije donošenja pravomoćne kaznene presude u domaćem postupku. Navedeno je primijetio i Sud u stavicima 132 – 135 presude *Peša*, kada je odlučivao o dopuštenosti zahtjev podnositelja u tom dijelu. Sud je primijetio da „pravna sredstva dostupna podnositelju zahtjeva u kontekstu kaznenog postupka protiv njega mogu se koristiti u odnosu na presude i druge odluke donesene u tome postupku, a ne u odnosu na izjave koje su dali javni dužnosnici u medijima. ... Glede mogućnosti ulaganja ustavne tužbe zbog navodne povrede prava podnositelja zahtjeva da ga se smatra nevinim, Sud bilježi da iako je to pravo zajamčeno Ustavom, ustavna se tužba može podnijeti samo protiv odluke koju je donijelo nadležno tijelo vlasti. Međutim, glede pobijanih izjava nije donesena nikakva odluka i stoga protiv njih nema nikakve ustavne tužbe.“¹⁶

Međutim, nakon presude Suda u predmetu *Peša*, Ustavni sud je donio meritorne odluke o povredi prava na presumpciju nevinosti u predmetima koje su pokrenuli druga dvojica potpredsjednika Hrvatskog fonda za privatizaciju, iz istog kaznenog predmeta kodnog naziva „Maestro“. Ustavni sud RH je u predmetima U-III-2026/2010 i U-III-2095/2010 donio odluke u

¹⁶ Usp. §§ 132-133 presude *Peša protiv Hrvatske* (bilj. 13).

kojima je utvrdio povredu prava na presumpciju nevinosti zbog izjava visokih državnih dužnosnika, a u pogledu naknade za povredu prava podnositelje ustavnih tužbi uputio je da iste mogu ostvariti u građanskim parničnim postupcima.

Ustavni sud u navedenim je odlukama velikim dijelom preuzeo stav Suda zauzetim u predmetu *Peša*, što je i razumljivo s obzirom da su se iste izjave koje je Sud analizirao u odnosu na Roberta Pešu, odnosile i na ostala dva potpredsjednika Hrvatskog fonda za privatizaciju. Ustavni sud je naveo kako su utvrđenja Suda iz presude *Peša* „primjenjiva i na konkretni slučaj. Ustavni sud ocjenjuje da je izjavama citiranim u točki 12. obrazloženja ove odluke, u odnosu na podnositelje ustavne tužbe narušeno pravično postupanje u predmetu te je 'potkopano povjerenje javnosti u pravosuđe'... Naime, citirane izjave visokih dužnosnika Republike Hrvatske izravno se odnose i na podnositelja ustavne tužbe, te se njima nedvojbeno ukazuje na podnositeljevu krivnju u postupku koji je u tom trenutku tek počeo, a i daljnjem tijeku kaznenog postupka.“¹⁷

Od odluka Ustavnog suda RH vezanih za pravo na presumpciju nevinosti, valja izdvojiti odluku u predmetu broj U-III-884/2013¹⁸ u kojoj odluci je Ustavni sud odlučujući o ustavnoj tužbi radi povrede prava na presumpciju nevinosti istaknuo kako „*prihvata stajalište kaznenih sudova prema kojem njihove [sudske] odluke ne ovise o bilo kakvi izjavama pojedinih djelatnika policije niti one, kao takve, mogu na bilo koji način utjecati na pretpostavku nedužnosti podnositelja.*“ Ovime je Ustavni sud zapravo postavio standard da pritužbe okrivljenika da im je izjavama pravosudnih i policijskih dužnosnika povrijeđeno pravo na presumpciju nevinosti moraju u nekoj mjeri biti dokazane, dakle da nije dovoljno samo postojanje izjave i pozivanje na povredu prava. Ustavni sud je istaknuo kako su sudske odluke u načelu i po svojoj prirodi donesene objektivno i nepristrano, bez utjecaja bilo koga pa tako i javnosti, te da nije dovoljno samo pozivanje na povredu prava na presumpciju nevinosti već taj utjecaj na kazneni postupak i sudske odluke mora biti objektiviziran i dokaziv.

4.2. Praksa Vrhovnog suda Republike Hrvatske

Što se pak tiče prakse Vrhovnog suda Republike Hrvatske (dalje: VSRH), ona se zadnjih godina također sve više razvija u pogledu prava na presumpciju nevinosti, te i Vrhovni sud u svojoj praksi usvaja neke od standarda Europskog suda.

Tako primjerice u predmetu II Kž 424/2017-6¹⁹ VSRH je odlučio o žalbi protiv rješenja o određivanju istražnog zatvora (pritvora) protiv okrivljenika, koji je kao i podnositelj u gore citiranom predmetu Suda *Perica Oreb protiv Hrvatske*, tvrdio da mu je obrazloženjem rješenja o produljenju pritvora povrijeđeno pravo na presumpciju nevinosti. VSRH je predmetnu žalbu odbio navodeći da je „*točno da vođenje drugog kaznenog postupka protiv optuženika ne može biti, sama za sebe, dostatna okolnost koja pokazuje da je netko sklon činjenju kaznenih djela jer bi to bilo protivno načelu presumpcije nevinosti optuženika. Međutim, imajući u vidu dosadašnju višestruku osuđivanost optuženika i to za kaznena djela kojima je zaštitni objekt imovina, zbog*

¹⁷ Usp. odluka Ustavnog suda RH br. U-III-2026/2010 od 30. 06. 2011, dostupno na: www.usuh.hr, očitavanje: 25. 03. 2019.

¹⁸ Usp. odluka Ustavnog suda RH br. U-III-884/2013 od 01. 12. 2014, dostupno na: www.usud.hr, očitavanje: 25. 03. 2019.

¹⁹ Usp. rješenje Vrhovnog suda RH u predmetu br. II Kž 424/2017-6 od 29. 11. 2017, dostupno na: www.vsrh.hr, očitavanje: 25. 03. 2019.

kojeg se, među ostalim, vodi i ovaj kazneni postupak, kao i da su protiv optuženika u tijeku postupci za istovrsna kaznena djela (...), onda je pravilno prvostupanjski sud okolnost vođenja drugih kaznenih postupaka cijenio kao jednu od okolnosti, koja je zajedno s ostalim okolnostima, upućuje na opasnost od optuženikovog ponavljanja kaznenog djela.“.

Razlika između ovog predmeta i odluke VSRH i rješenja koje je domaći sud donio u predmetu *Perica Oreb*, a za koje je Sud utvrdio da zbog svog izričaja predstavljaju povredu prava na presumpciju nevinosti je u činjenici da je okrivljenik u ovom predmetu višestruko osuđivana osoba. Dakle opasnost od ponavljanja djela u ovom konkretnom predmetu VSRH bazira ne samo na činjenici da se osim tog vode i drugi paralelni kazneni postupci protiv istog okrivljenika, već i na činjenici da je taj okrivljenik prethodno pravomoćno osuđivan za istovrsna kaznena djela.

Međutim, smatram ovdje potrebnim ponoviti upozorenje Suda iz presude u predmetu *Perica Oreb* kako se u ovakvim situacijama, posebice za vrijeme u kojem kazneni postupak još uvijek traje treba koristiti izričaj koji bi mogao ugroziti presumpciju nevinosti pojedine osobe maksimalno oprezno. Vrlo je tanka granica koja ukoliko se pređe može dovesti do povrede prava na temelju čl. 6 st. 2 Konvencije, te se stoga domaći sudovi u svojim obrazloženjima trebaju držati utvrđenih, a ne „poznatih“ činjenica.

4.3. Praksa sudova u regiji

Pregledom dostupne prakse sudova u regiji čini se da se pitanje povrede prava na presumpciju nevinosti sve više i sve češće razmatra kao zasebno pravo okrivljenika unutar prava obrane i prava na pošten postupak odnosno pravično suđenje. Neke od tih odluka domaćih sudova potaknute su presudama Suda u predmetima protiv konkretnih država iz regije, a neke su posljedica usvajanja standarda i prakse Suda bez postojanja konkretnog predmeta pred Sudom protiv konkretne države.

Izdvojila bih odluku Ustavnog suda Bosne i Hercegovine u predmetu AP 4391/14²⁰ u kojoj se podnositelj apelacije žalio na povredu prava na presumpciju nevinosti zbog izjava državnih dužnosnika koje su objavljene u medijima a za koje je podnositelj smatrao da „*uslijed izjava javnih zvaničnika, koje su objavljene u medijima, kod javnosti u Bosni i Hercegovini formirano predubjeđenje o njegovoj krivici, čime mu je prekršeno pravo na pretpostavku nevinosti.*“

Naime protiv podnositelja apelacije, Gorana Zubca, 2014. godine podignuta je optužnica zbog nesavjesnog obavljanja službe, da kao tadašnji direktor Državne agencije za istragu i zaštitu koji je za vrijeme nasilnih demonstracija građana odbio pružiti traženu pomoć Direkciji za koordinaciju policijskih tijela Bosne i Hercegovine u zaštiti objekta Predsjedništva Bosne i Hercegovine, Ustavnog suda Bosne i Hercegovine i Arhiva Bosne i Hercegovine, dok je istodobno usmeno naredio da se štiti zgrada ambasade Sjedinjenih Američkih Država. Za vrijeme demonstracija oštećena je zgrada Predsjedništva BiH te zapaljen arhiv. Zubac u svojoj apelaciji Ustavnom sudu BiH navodi da je ta optužnica rezultat neprimjerene političke i medijske kampanje koju su protiv njega započeli odmah nakon što je postao direktor Državne agencije za istrage i zaštitu predstavnici jedne političke stranke ili pojedinci u toj stranci, sve s ciljem njegovog uklanjanja s mjesta direktora Državne agencije za istrage i zaštitu.

²⁰ Usp. odluka Ustavnog suda BiH br. AP 4319/14 od 18. 12. 2014, dostupno na: <http://www.ccbh.ba/odluke/>, očitavanje: 27. 03. 2019.

Odlučujući o ovom predmetu i analizirajući sve pojedine izjave u medijima na koje podnositelj apelacije prigovara, Ustavni sud BiH prije svega se pozvao na standarde Suda koje je zauzeo u predmetu *Peša*, ali i nekim drugim predmetima. Ustavni sud BiH tako je istaknuo „(...) da je, u smislu prakse Evropskog suda, potrebno da se, čak i prije nego što je pokrenut krivični postupak protiv određene osobe, ne daju nikakvi javni navodi koji bi se mogli tumačiti kao da, po mišljenju određenih važnih javnih zvaničnika, potvrđuju krivicu tog lica (...). Međutim, iz navedene izjave Dragana Lukača, direktora Federalne uprave policije, proizlazi da je apelant 'krivično odgovoran' u vezi s predmetnim događajem, iako u tom trenutku nije bio ni pokrenut krivični postupak protiv apelanta, čime je prejudicirao ocjenu činjenica nadležne sudske vlasti u vezi s događajem. Ustavni sud dalje zapaža da je sedmični magazin 'Dani' 27. februara 2014. godine objavio izjavu Šemsudina Mehmedovića, poslanika u Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine, u kojoj je, između ostalog, navedeno: 'Ukoliko bude pravde u BiH, Zubac će završiti u zatvoru.' Ustavni sud ukazuje da iz navedene izjave proizlazi da je davalac izjave siguran da je apelant kriv, te da će kao takav završiti u zatvoru 'ukoliko bude pravde'. Po mišljenju Ustavnog suda, navedena izjava nesumnjivo predstavlja izjavu o apelantovoj 'krivici' u vezi s predmetnim događajem, koja je prejudicirala ocjenu 'apelantove krivične odgovornosti' od nadležne sudske vlasti. Također, Ustavni sud zapaža da je dnevni list 'Oslobođenje' 27. augusta 2014. godine objavio tekst u vezi s Bakirom Izetbegovićem, članom Predsjedništva Bosne i Hercegovine, kako slijedi: 'Govoreći o potrebnom jačanju državnih institucija, naveo je da SIPA, odnosno njen čelnik Goran Zubac, nije adekvatno reagovao kad je prilikom građanskog bunta u februaru gorjela zgrada državnog Predsjedništva. 'Mi ćemo njega poslati vjerovatno u zatvor kao što smo smijenili 'ministra za (ne)sigurnost'' - rekao je.' U vezi s tim, Ustavni sud ukazuje da iz navedenog proizlazi da davalac izjave smatra da apelant 'nije adekvatno reagovao' u toj situaciji, iako o tome tek treba da odluči nadležni sud u krivičnom postupku koji se vodi protiv apelanta, čime je prejudicirao ocjenu činjenica od nadležnog suda (...). Imajući u vidu navedeno, Ustavni sud smatra da su navedene izjave Dragana Lukača - direktora Federalne uprave policije, Šemsudina Mehmedovića - poslanika u Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine i Bakira Izetbegovića - člana Predsjedništva Bosne i Hercegovine predstavljale izjavu o apelantovoj 'krivici', te da su kao takve prejudicirale ocjenu činjenica od nadležne sudske vlasti. Ustavni sud, podržavajući praksu Evropskog suda povodom tog pitanja, smatra da su navedeni javni zvaničnici, prilikom davanja svojih izjava, trebali postupati s posebnim oprezom u svom izboru riječi za opisivanje apelantove krivične odgovornosti u vezi s predmetnim događajem.“ Ustavni sud BiH je u ovom predmetu smatrao da je sadržaj izjava koje su dali visoki državni dužnosnici stvorile u javnosti dojam da je Zubac kriv i prije nego je pravomoćno okončan kazneni postupak protiv njega. Stoga, Ustavni sud BiH utvrdio je kako je u ovom predmetu povrijeđeno pravo apelanta Zubca na presumpciju nevinosti iz čl. 6 st. 2 Konvencije.

Druga odluka Ustavnog suda BiH koju ističem odnosi se na odluku u predmetu broj AP-4309/14²¹ povodom apelacije Jerka Ivankovića Lijanovića koji je tvrdio da su mu domaći sudovi prilikom određivanja mjere pritvora u kaznenom postupku koji se protiv njega vodio povrijedili pravo na presumpciju nevinosti. Povredu navedenog prava apelanti vide u činjenici da iz leksičko-sintaktične konstrukcije citiranih fraza (dijelova rečenica) proizlazi zaključak da je Sud

²¹ Usp. odluku Ustavnog suda BiH u predmetu br. AP-4309/14 od 18. 12. 2014, dostupno na: <http://slist.ba/glasnik/2015/broj8/Broj008.pdf>, očitavanje: 27. 03. 2019.

Odlučujući u ovom predmetu Vrhovni sud Crne Gore je smatrao da je pritvor koji je okrivljenicima bio određen bio osnovan te da je odlučujući u ovom predmetu „*imao u vidu da su sve okolnosti koje se odnose na bitne elemente bića krivičnog djela koje je predmet pretresanja tekućeg postupka pod osnovanom sumnjom do donošenja prvostepene presude. Međutim, u konkretnom slučaju vatreno oružje i eksplozivne materije te sredstava koja su namijenjena za pričvršćivanje i aktiviranje eksplozivnih naprava, a koje su pomenuti u opisu predmetnih krivičnih djela, a pronađeni i oduzeti od okrivljenih, predstavljaju nesumnjivo utvrđenu činjenicu i kao takva njenim uvažavanjem kod zaključka da postoji opasnost od ponavljanja krivičnog djela, ne prejudicira se ishod konkretnog krivičnog postupka, niti povređuje pretpostavka nevinosti, jer ta nesumnjivo utvrđena činjenica predstavlja samo jedan element bića predmetnih krivičnih djela, dok su svi ostali elementi bića krivičnog djela i dalje pod osnovanom sumnjom.*“ Stoga je zaključio kako pravo okrivljenika iz čl. 6 st. 2 Konvencije nije povrijeđeno u ovom predmetu.

5. Zaključak

Pravo na presumpciju nevinosti sukobljava se s drugim konvencijskim pravima, primjerice s pravom na slobodu izražavanja i pravom javnosti da bude obaviješteno o tijeku važnih kaznenih postupaka, posebice kada je predmet tih postupaka stvar od društvenog značaja. Danas se često vidi kako se pravo na presumpciju nevinosti okrivljenika narušava upravo uz objašnjenje kako je od interesa javnosti da se sazna tko je kriv za pojedino kazneno djelo. To naravno i jest tako, međutim izjave o krivnji ne bi smio dati nitko osim nadležnog suda i u svakom slučaju ne prije pravomoćnog okončanja kaznenog postupka. Povreda tog važnog okrivljenikovog prava, da je nevin dok se ne dokaže suprotno, ne bi se smjela pravdati poštovanjem bilo kojeg drugog prava, niti bi poštivanje bilo kojeg drugog prava trebalo nadjačati presumpciju nevinosti.

Upravo stoga, vrlo je važno da domaći sudovi ali i svekolika javnost, posebice mediji koji izvještavaju, postignu pravičnu ravnotežu između zaštite tih naizgled sukobljenih prava. Europski sud dopušta medijsko izvještavanje o kaznenim postupcima, pa i o identitetu uhićenika ili okrivljenika, ali uz veliku diskreciju i opreznost. Kao što sam pokazala, posebno će se cijeniti ukoliko neoprezne i nepromišljene izjave dolaze od najviših državnih, pravosudnih ili policijskih dužnosnika, s obzirom da je njihov utjecaj na javno mnijenje, prema stavu Suda, veći i dalekosežniji nego da takva izjava dolazi od neke manje utjecajne osobe.

Posljedično, najviši državni a posebno pravosudni i policijski dužnosnici moraju s posebnom pažnjom birati riječi kada u javnosti daju izjave o postupcima u tijeku te okrivljenicima ili uhićenicima u tom postupku. Pravosudni i policijski dužnosnici to moraju činiti tim više, jer su oni sami dio konkretnog kaznenog postupka, te je bitna ne samo njihova objektivna nepristranost, već i dojam nepristranosti koji oni ostavljaju u javnosti.

Nakon što je Sud donio svoju presudu u predmetu *Peša*, visoki državni i pravosudni dužnosnici sve rjeđe u javnosti daju izjave o kaznenim postupcima u tijeku, a izjave o krivnji uhićenika i/ili okrivljenika gotovo u potpunosti izostaju. Svijest o važnosti prava na presumpciju nevinosti kao jednog od okrivljenikovih prava obrane u Republici Hrvatskoj zasigurno je osnažena utvrđenjima Suda u navedenoj presudi. To je vidljivo i u činjenici da domaći sudovi do te presude gotovo i nisu priznavali pravo na presumpciju nevinosti kao zasebno pravo, niti su o

njemu odlučivali na ovaj način. Vrlo je važno da se sada taj nivo zaštite pruža okrivljenicima i na domaćoj razini. Iz prikazane prakse Ustavnog suda RH i Vrhovnog suda RH slijedi da se direktno primjenjuje Konvencija i standardi iz sudske prakse Suda. Uloga je Suda, to i jeste bit konvencijske zaštite, da pruža supsidijarnu pravnu zaštitu pojedincima, dakle da odlučuje onda kada meritorna pravna zaštita izostane na domaćoj razini. Najefikasnija i najjeftinija zaštita ljudskih i konvencijskih prava upravo je ona koja se osigurava na nacionalnoj razini u postupku pred domaćim sudovima, s obzirom na činjenicu da je Konvencija izravno primjenjiva i da je dio unutarnjeg pravnog poretka, po pravnoj snazi iznad zakona a ispod Ustava. Takvom izravnom primjenom Konvencije podiže se i zaštita ljudskih prava na nacionalnoj razini što doprinosi razvoju demokratskog društva u cjelini.

Presumption of innocence as one of the cornerstones of the right to a fair trial

Summary

Presumption of innocence is considered to be one of the cornerstones of the right to a fair trial. Article 6 of the Convention on human rights and fundamental freedoms in its paragraph 2 prescribes the presumption of innocence as an individual rights.

The standards and principles set forth in the case law of the Court of Human Rights put this right high on the scale of the defendant's human and procedural rights. This right should be respected throughout the entire course of the criminal proceedings, especial in the initial phase such as the opening of the investigation or the arrest. It is closely linked with the standard of proving the guilt of the defendant beyond the reasonable doubt.

Everyone should be careful in giving statements regarding the pending criminal proceedings and the defendant's guilt. It is particularly important that this standard is respected by the highest state and judicial officials, because their statements have a far-reach influence on the public, which can be very problematic from the defendant's point of view.

Therefore, even though on the one hand the public has the right to be informed about the things of the public interest, the statements made about the pending criminal proceedings, especially at the initial stage, has to be given with greatest caution and discretion, having in mind that everyone is innocent until proven otherwise.